

Designing a Model of Academic Depression Based on the Psychological-Social Atmosphere of the Class with the Mediation of Motivational Self-Regulation among 10th Grade Female Students

Farzaneh. Tahmasabi¹, Zabih. Pirani^{*1} & Firouzeh. Zanganeh³

1. Department of Psychology, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran

ARTICLE INFORMATION	ABSTRACT
Article type Original research Pages: 84-95 Corresponding Author's Info Email: z-pirani@iau-arak.ac.ir	Background and Aim: Academic activities require academic enthusiasm and motivation that sometimes students show a kind of disillusionment in doing homework and in fact this issue is very important in the path of their academic achievement, therefore, the main purpose of this study was to design a model of academic distress based on the psychosocial atmosphere of the class with motivational self-regulation mediation. Methods: The research method was descriptive correlational and the statistical population consisted of female students in the 10th grade of high schools in District 2 of Arak in the academic year 2021-2022. The sample size was determined by modeling method of 300 people who were selected by cluster random sampling method. Data collection tools were: Pekran Academic Distress Questionnaire (2005), Misho Class Psychosocial Climate (1985), Boufard Self-Regulation Questionnaire (1995). Data analysis method was the exploitation of descriptive statistics indicators, structural equations including path analysis, t-statistics, bootstrap and sobel. In this regard, PLS software was used. Results: The results showed that academic disillusionment based on psychosocial climate with motivational self-regulation mediation with coefficient of -0.681 at the level ($P < 0.05$), It is fitting that by increasing the psychosocial climate with the mediation of motivational self-regulation, academic heartache decreases by 0.681, so the model of academic heartache based on the psychosocial atmosphere of the class is mediated by the mediator. Gray himself has fitted motivational discipline. This fit had an indirect effect equivalent to -0.532 coefficient. Conclusion: Based on the results, it can be concluded that psychosocial climate has a significant relationship with academic distress directly and through the mediation of motivational self-regulation, and therefore, educational system planners can pay attention to these relationships and make teachers more aware of these results.
Article history: Received: 2022/08/08 Revised: 2022/11/17 Accepted: 2022/12/23 Published online: 2023/03/18	
Keywords: <i>Academic boredom, Psychosocial atmosphere of the classroom, Academic adversity, Motivational self-regulation.</i>	

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article:

Tahmasabi, F., Pirani, Z., & Zanganeh, F. (2022). Designing a Model of Academic Depression Based on the Psychological-Social Atmosphere of the Class With the Mediation of Motivational Self-Regulation Among 10th Grade Female Students. *Jayps*, 3(3): 84-95.

طراحی مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی در بین دانش‌آموزان دختر پایه دهم

فرزانه طهماسبی^۱، ذبیح پیرانی*^۱ و فیروزه زنگنه^۱

۱. گروه روانشناسی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران

چکیده

زمینه و هدف: فعالیت‌های تحصیلی نیازمند اشتیاق و انگیزه تحصیلی است که گاهی دانش‌آموزان در انجام تکالیف نوعی دل‌زدگی از خود نشان می‌دهند و در واقع این موضوع در مسیر پیشرفت تحصیلی آنان دارای اهمیت زیادی است؛ بنابراین، هدف اصلی پژوهش حاضر، طراحی مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی-اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خودتنظیمی انگیزشی انجام گرفت. روش پژوهش: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بوده، جامعه آماری را دانش‌آموزان دختر پایه دهم دبیرستان‌های ناحیه ۲ اراک در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل داد. حجم نمونه به‌موجب روش مدل‌یابی تعداد ۳۰۰ نفر تعیین گردید که به روش تصادفی خوشه‌ای برگزیده شدند. ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها عبارت بودند از: پرسش‌نامه‌های دل‌زدگی تحصیلی پکران (۲۰۰۵)، جو روانی-اجتماعی کلاس میشو (۱۹۸۵)، خودنظم‌دهی بوفارد (۱۹۹۵). روش تجزیه و تحلیل داده‌ها بهره‌برداری از شاخص‌های آمار توصیفی، معادلات ساختاری شامل تحلیل مسیر، آماره t ، بوت استراپ و سوبل بوده است. در این راستا از نرم‌افزار PLS استفاده گردید. یافته‌ها: نتایج پژوهش حاکی از آن بود که دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی با میزان ضریب $0/681$ - در سطح $(P < 0/05)$ به‌صورت منفی و معنی‌دار برآزش دارد؛ یعنی با افزایش جو روانی اجتماعی با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی، دل‌زدگی تحصیلی به میزان $0/681$ کاهش پیدا می‌کند؛ بنابراین مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی برآزش داشته است. این برآزش تأثیری غیرمستقیم معادل ضریب $0/532$ - را به خود اختصاص داد. نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج می‌توان نتیجه گرفت که جو روانی- اجتماعی به‌صورت مستقیم و با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی با دل‌زدگی تحصیلی دارای رابطه معناداری است و لذا برنامه ریزان نظام آموزش می‌توانند به این رابطه‌ها توجه نمایند و معلمان را نسبت به این نتایج آگاه‌تر سازند.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۸۴-۹۵

اطلاعات نویسنده مسئول

ایمیل: z-pirani@iau-arak.ac.ir

سابقه مقاله

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۵/۱۷

تاریخ اصلاح مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۱۶

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۱۰/۰۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۲۷

واژگان کلیدی

دل‌زدگی تحصیلی، جو روانی- اجتماعی کلاس، خودنظم‌دهی انگیزشی.

انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه استناد به این مقاله

طهماسبی، فرزانه، پیرانی، ذبیح پیرانی، و زنگنه، فیروزه. (۱۴۰۱). طراحی مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی در بین دانش‌آموزان دختر پایه دهم. *دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۳(۳): ۸۴-۹۵.

مقدمه

در روند تربیتی، دانش آموزان صرفاً با کتاب درسی سروکار ندارند بلکه با مجموعه‌ای از پدیده‌های روان‌شناختی مواجه هستند که ناگزیر به مواجهه صحیح با آن‌ها خواهند بود (قادری، یزدان‌بخش و کری، ۱۴۰۱). نقش مربیان معلمان و والدین در مواجهه با مسائلی که به آن‌ها اشاره رفت بسیار مهم است. آماده کردن و تربیت دانش آموزان در دست‌یابی به راهبردهای شناختی و فراشناختی سرنوشت ساز و تعیین‌کننده است (مظلومیان و خزاعی). محیط تربیتی می‌بایست از غنایی برخوردار باشد تا انگیزش کافی دانش آموزان را برای یادگیری و بهره‌برداری از راهبردهای شناختی و فراشناختی فراهم آورد (فارسی نژاد، ۱۳۹۸). مفهوم خودنظم‌انگیزی بر همین معنی دلالت دارد که دانش‌آموز از یک طرف در اتخاذ تصمیم‌های درست و سازنده در طی کردن مراحل تحصیلی توفیق داشته باشد و از طرف دیگر انگیزه کافی برای مواجهه صحیح با مسائل روان‌شناختی پیش‌رو داشته باشد (هافمن^۸، ترجمه محمدخانی، ۱۳۹۹).

پیش‌بینی دل‌زدگی تحصیلی^۹ مبتنی بر جو روانی اجتماعی کلاس از جمله مدل‌هایی است که کم و بیش در تحقیقات همبستگی به آن پرداخته شده و حتی بعضاً میانجیگری خودنظم‌دهی نیز در آن مطرح بوده است (حقدوست، ۱۳۹۸). ولی آنچه که در این رساله قصد پرداختن به آن وجود داشته است «طراحی مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی اجتماعی کلاس با میانجیگری خودنظم‌دهی انگیزی» است. از آنجا که دانش آموزان دوره متوسطه با مسائل فردی و اجتماعی گسترده‌ای مواجه می‌شوند، طراحی این مدل می‌تواند راهگشای بخشی از مسائل تربیتی آن‌ها باشد. مسائل فیزیولوژیکی بلوغ، مسائل روابط فردی و گروهی آن‌ها با دیگران، ناخشنودی از جو مدرسه، میزان خودکارآمدی، خودتنظیمی و برانگیختگی آن‌ها جملگی فراروی روند تحصیلی دانش‌آموزان قرار دارند (مورگان، ۲۰۲۰).

روانشناسی تربیتی شاخه‌ای از علم روانشناسی است. هدف آن کمک به دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت در مواجهه درست با مسائل تربیتی است. در این علم موضوعات گسترده‌ای مانند تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان، فیزیولوژی روانی، احساس و ادراک، رغبت تحصیلی، دل‌زدگی تحصیلی. جو روانی اجتماعی کلاس (شارپ و همینگز^۱، ۲۰۱۷)، انگیزش و نگرش، شخصیت، تفکر و زبان، مشغولیت تحصیلی (ایرن و کاسکان^۲، ۲۰۱۶) و نیز انواع مؤلفه‌های شناختی و فراشناختی که در یادگیری و تربیت فراگیران اثر گذارند از جمله خودتنظیمی و خودنظم‌دهی انگیزی مورد بررسی قرار می‌گیرد (زاندرا^۳، ۲۰۱۸). در مسیر یاددهی یادگیری دانش‌آموزان این موارد به صورت‌های سلبی و ایجابی بروز و ظهور پیدا می‌کنند (لافونت^۴، ۲۰۲۰). چنانچه دانش‌آموزان، والدین و معلمان آن‌ها مواجهه درستی با این پدیده‌ها داشته باشند خواهند توانست شاهد موفقیت‌های تحصیلی دانش‌آموزان باشند در غیر این صورت شاهد شکست تحصیلی آن‌ها خواهند بود (باندورا^۵، ۲۰۰۱). روانشناسی تربیتی شاخه مستقل علمی است که با روش‌ها، قوانین، نظریه‌های خاص خودش و یا کاربرد اصول روانشناسی در موقعیت‌های آموزش‌گاهی و کلاس درس به کاهش مشکلات تربیتی پرداخته روند یادگیری و تربیتی دانش‌آموزان را تسهیل و هموار می‌نمایند (روس و فرایلری^۶، ۲۰۲۲). روند تربیت دانش‌آموزان در دو حیطه‌ی شناختی و فراشناختی قابل تقسیم است در حیطه‌ی شناختی راهبردهایی مانند سازماندهی، بسط و گسترش و تکرار و مرور مورد توجه است که دانش‌آموزان را در یادگیری مدد می‌رساند و در حیطه‌ی فراشناختی راهبردهایی چون برنامه‌ریزی، کنترل و نظارت و خودتنظیمی مطرح است که وقتی دانش‌آموزان به آن‌ها تجهیز می‌شوند بر چگونگی دستیابی به شناخت و یادگیری پایدار تسلط می‌یابند (وانگ^۷، ۲۰۲۰). بنابراین

6 Ros & FraileRey
7 Wang
8 Hafman
9 Academic boredom

1 Sharp & Hemmings
2 Eren & Caskun
3 Zander
4 La Fuente
5 Bandura

خواهد بود. ولی اگر این عوامل خارج از استاندارد، بدون کیفیت بوده باشند، موجبات عدم انگیزش دانش آموزان، فقدان پیشرفت تحصیلی و نیز دل زدگی آن‌ها از تحصیل خواهد شد (فان و ویلیامز^۲، ۲۰۱۸).

پژوهش‌هایی که به چنین عوامل بنیادین در تعلیم و تربیت می‌پردازند، از این جهت اهمیت دارند که می‌توانند در تبیین، تفسیر و تحلیل نقش‌آفرینی عوامل مؤثر بر روند تحصیلی دانش‌آموزان، نظریه‌ها و مدل‌هایی را ارائه نمایند که به بهبود روند تحصیلی دانش‌آموزان و یا ایفای نقش بهینه معلمان و حتی ایفای نقش بهینه مدیران مدارس منتهی شود و نیز پیش‌بینی‌کننده‌ی عوامل مخل تحصیلی دانش‌آموزان و یا تعلیم و تربیت باشند (مظلومیان و همکار، ۱۴۰۰). مهم این است که این پژوهش‌ها به موقع انجام شود، یافته‌های آن‌ها مورد اعتنا قرار گیرد تا از بروز هرگونه خسارت‌های مادی و معنوی پیشگیری نمایند. یکی از عواملی که می‌تواند در پیدایش دل زدگی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیرگذار باشد، جو روانی-اجتماعی کلاس است (پاولاک^۴، ۲۰۲۲). در یک پژوهش انجام گرفته آمده است تعامل معلم و دانش آموز انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان را متأثر می‌سازد و نیز بر هیجانات آن‌ها اثرگذار است. اگر این هیجانات مثبت باشد، روند انگیزشی آن‌ها را تسهیل و سازنده می‌سازد (فنیل و تلوانن^۵، ۲۰۱۸).

معلم می‌تواند علاوه بر کنترل تعامل خود با دانش‌آموزان در برقراری رابطه‌ی سازنده‌ی دانش‌آموزان با یکدیگر اثرگذار باشد، تا آنجا که در تحقق خودتنظیمی آن‌ها نقش هدایت‌کننده داشته باشد (مارتینا^۶، ۲۰۲۲). بنابراین ایفای نقش معلم در کلاس درس از زوایای مختلف حایز اهمیت و تعیین‌کننده است. بدیهی است که پژوهش‌هایی که به این مطالعات می‌پردازند، یافته‌های کاربردی را در اختیار دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت قرار می‌دهند. مفهوم خود

بنابراین به کارگیری مدل‌های روانشناسی که بتوانند در تلطیف جو روانی اجتماعی کلاس سازنده، و در برانگیختگی آن‌ها اثرگذار باشد بسیار تعیین‌کننده خواهد بود.

در روند تحصیلی دانش‌آموزان عوامل بسیاری اثرگذار و تعیین‌کننده است، شناسایی آن‌ها می‌تواند در دستیابی دانش‌آموزان به موفقیت‌های تحصیلی و یا پیشگیری از بروز شکست تحصیلی سرنوشت‌ساز باشد (وانگ، ۲۰۲۰). در مطالعات روانشناسی به طور معمول شناسایی عوامل روان‌شناختی مؤثر در روند تحصیلی دانش‌آموزان امکان‌پذیر است، به طوری که به اذکای مدل‌های روان‌شناختی می‌توان مطالعات بنیادی را ساماندهی نمود و حتی برخی تحقیقات به یافته‌های کاربردی دست می‌یابند که در پیشگیری از عوامل مخل تحصیلی دانش‌آموزان ثمربخش خواهند بود (لومیس^۱، ۲۰۲۱). اگر چه عواملی که موجب دل زدگی تحصیلی می‌شوند از تنوع و تکرار برخوردارند، ولی متغیر دل زدگی تحصیلی بعنوان یک عامل سلبی و متغیر جو روانی-اجتماعی کلاس به عنوان عامل ایجابی مورد مطالعه قرار گرفت و همچنین متغیر میانجی خود نظم دهی انگیزشی به عنوان یک عامل ایجابی مورد بررسی قرار گرفت. در روند تحصیلی دانش‌آموزان کنترل برخی عوامل از طریق دانش آموز امکان‌پذیر است و کنترل برخی دیگر از عوامل در اختیار معلم کلاس است. و حتی متغیرهایی وجود دارد مانند فضای آموزشی، امکانات و تجهیزات که کنترل آن در اختیار مدیر مدرسه و نهاد تعلیم و تربیت است. جملگی این عوامل می‌توانند در روند تحصیلی دانش‌آموزان اثرگذار باشند (لامارکا^۲، ۲۰۱۷). اگر عوامل مؤثر بر روند تحصیلی دانش‌آموزان از کیفیت لازم و استانداردهای موجود پیروی نمایند موجب پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، موفقیت و نیز انگیزش آن‌ها برای ادامه تحصیل

4 Pawlak
5 Finell & Tolvanen
6 Martina

1 Loomis
2 Lamarca
3 Fan & williams

عوامل مؤثر در پیدایش دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان پرداخته می‌شود و از طرف دیگر از متغیر خود نظم دهی انگیزشی به عنوان یک عامل ایجابی در جهت مهار دل‌زدگی تحصیلی توجه شده است. انتظار می‌رود این پژوهش بتواند مدلی را طراحی نماید که در آن دانش‌آموزان، معلمان و اولیای آن‌ها در پیشگیری از دل‌زدگی تحصیلی و یا کنترل آن به توفیق لازم دست یابند. اهمیت و ضرورت این تحقیق در آن است که از بروز خسارت‌های ناشی از پیدایش دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان پیشگیری می‌نماید. و حتی رویکرد مهار آن را از طریق خود نظم دهی دانش‌آموزان آشکار می‌نماید. امید است یافته‌های این پژوهش بتواند دست‌اندر کاران تعلیم و تربیت دانش‌آموزان دوره متوسطه را رهنمون شود.

جو روانی - اجتماعی کلاس از جمله متغیرهای پنهان و مؤثر در روند تحصیلی دانش‌آموزان به شمار می‌رود تا آن جا که با روند پیشرفت تحصیلی و اشتیاق به تحصیل دانش‌آموزان ارتباط پیدا می‌کند (حکمتیان و همکاران، ۱۳۹۹). نگرش مثبت دانش‌آموز نسبت به جو کلاس زمانی حاصل می‌شود که با معلم و همکلاسان رابطه‌ای عاطفی و صمیمی داشته باشد (شوشتری و همکاران، ۱۴۰۰). از نظر روان‌شناسی یادگیری بخشی از یادگیری دانش‌آموز از طریق حیطه عاطفی صورت می‌گیرد که در آن علاقمندی، تمایل، نگرش و هیجان‌های مثبت او را تشکیل می‌دهند. اگر جو روانی کلاس مثبت و خوشایند نباشد یادگیری حیطه عاطفی کم‌رنگ و بی‌اثر می‌شود (احمدی و هاشمیان، ۱۳۹۹). به همین دلیل است که در روان‌شناسی مثبت‌نگر توصیه می‌شود مشارکت‌کنندگان در فرایند یاددهی - یادگیری همواره بر ثبات مثبت و سازنده جو روانی - اجتماعی کلاس اهتمام داشته باشند (عباسی و همکاران، ۱۳۹۹). سؤال اساسی این است که آیا مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خود نظم‌دهی انگیزش برآزش دارد؟

نظم دهی انگیزشی نوعی برانگیختگی در دانش‌آموزان است که موجب نظارت و کنترل خود در حیطه‌های عاطفی، دانش‌شناختی و توانایی دارد. هر چه دانش‌آموز به ویژگی‌های فردی و ارتباط سازنده با دیگران بیشتر تسلط داشته باشد، از سطح خودتنظیمی بیشتری برخوردار است (ده بیدی و فولادچنگ، ۱۳۹۸).

پژوهش‌های روانشناسی به دلیل اینکه ابعاد شناختی، هیجانی، انگیزشی و نیز سایر ابعاد وجودی انسان را مورد مطالعه قرار می‌دهد نقش بنیادین در تعیین سلامت روان و سلامت جسم انسان دارد. دانش‌آموزان دوره متوسطه از آن جهت که در معرض مسائل بلوغ و هیجانی ناشی از آن قرار دارند و نیز به لحاظ تفکر در مرحله استقلال فکری به سر می‌برند و از نگاه ترسیم چشم‌انداز به آینده تحصیلی نگرانی‌های ورود به عرصه‌های تحصیلات عالی، اجتماعی و شغلی را دارند، از حساسیت بیشتری برخوردارند (ژانگ و ژا نگ^۱، ۲۰۲۰). بنابراین از جو روانی-اجتماعی کلاس تأثیر می‌پذیرند و برای حل و فصل حساسیت بیشتری دارند (آست^۲، ۲۰۱۹). بر همین اساس است که نقش مشاوران در این دوره و نیز نقش معلمان پررنگ‌تر می‌شود زیرا در تعامل و هم‌اندیشی با دانش‌آموزان اهتمام بیشتری خواهند داشت. جو روانی - اجتماعی کلاس متأثر از عوامل پرمناهی است تا آنجا که با انگیزش، روابط، نقش معلم و فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان پیوند دارد (چو و لی^۳، ۲۰۲۲). چه بسا دانش‌آموزان در تلطیف جو روانی - اجتماعی کلاس خود نیازمند مشورت با دیگران مانند مشاور مدرسه و معلمان باشند و آن‌ها نیز بر حسب ضرورت از یافته‌های پژوهشی بهره‌برداری نمایند (ژانگ و ژانگ، ۲۰۲۰). اینجاست که اهمیت پژوهش‌های بنیادی و کاربردی آشکار می‌گردد. در این پژوهش که در آن طراحی مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جنبه روانی-اجتماعی کلاس یا میانجیگری خود نظم‌دهی انگیزشی سازمان یافته است، از یک طرف به

روش پژوهش

این پژوهش با هدف طراحی مدل دل زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس با میانجی گری خودنظم دهی انگیزشی انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود، جامعه آماری را دانش آموزان دختر پایه دهم دبیرستان های ناحیه ۲ اراک در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل داد. حجم نمونه به موجب روش مدل یابی ۳۰۰ نفر تعیین گردید. برای گزینش این افراد ابتدا از بین فهرست دبیرستان های موجود در ناحیه ۲، تعداد چهار دبیرستان به تصادف انتخاب شد و در هر واحد خوشه دانش آموزان پایه دهم در نظر گرفته شدند و بدین ترتیب روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای بود.

ابزار پژوهش

۱. مقیاس دل زدگی تحصیلی پکران (۲۰۰۵). این مقیاس دارای ۲۲ گویه بوده که از سنجه های طیف پنج گانه لیکرت و گزینه های کاملاً موافق با ارزش پنج، تا کاملاً مخالف با ارزش کمی یک پیروی می نمود. روایی مقیاس ابتدا توسط پکران (۲۰۰۵) به روش بازآزمایی انجام گرفت که در آن قدرمطلق ۰/۷۵ بدست آمد. پایایی آن از طریق آزمون کرنباخ پیگیری شد که ضریب کل مقیاس ۰/۹۲ گزارش شده بود. در ایران این مقیاس توسط دلاور پور و حسین چاری (۱۳۹۷) استانداردسازی شده پس از اجرا در گروه دویست و پنجاه نفری و اجرای تحلیل عاملی ضرایب بالای ۰/۷۰ را کسب نمود. همچنین برای پایایی اقدام به انجام آزمون کرنباخ کرده و ضریب کل ۰/۷۲ را احراز نمود. در تفسیر نمرات این مقیاس پنج سطح دامنه نمرات بدین شرح در نظر گرفته بود: سطح دل زدگی بسیار بالا (۱۱۰-۸۹)، سطح بالا (۸۸-۶۵)، سطح متوسط (۶۶-۴۵)، سطح کم (۴۴-۲۳) و سطح دل زدگی بسیار کم (۱-۲۲).

۲. مقیاس جو روانی - اجتماعی میشو همکاران (۱۹۸۵). این ابزار از ۴۲ گویه برخوردار بود. هر یک از آن ها از سنجه ای دو گزینه ای «آری نه» با ارزش کمی ۲

و ۱ پیروی نموده و دارای هفت خرده مقیاس مشارکت، دل بستگی، پشتیبانی، تلاش، نظم و سازندگی، بکار بستن مقررات و نوآوری بوده است. دامنه نمرات پرسشنامه ۸۴-۱ بوده تفسیر نمرات آن بدین شرح پیش بینی شده بود. دامنه نمرات ۱-۴۲ به معنای جو روانی - اجتماعی نامناسب، دامنه نمرات ۴۳-۸۴ جو روانی - اجتماعی مطلوب و مناسب، تعیین شده بود. میشو و همکاران برای بررسی روایی این ابزار از روش تحلیل عامل استفاده نموده و ضرایب بالای ۰/۷۰ را گزارش داده بود. او همچنین برای تأمین پایایی ضریب کل کرنباخ را ۰/۷۴ گزارش کرده بود. در ایران انصاری (۱۳۷۵) برای تدمین روایی از روش بازآزمایی پیروی نموده ضریب همبستگی پیرسون را ۰/۷۱ و برای پایایی ضریب کرنباخ را ۰/۷۵ گزارش داده بود.

۳. مقیاس خودتنظیمی بوفارد (۱۹۹۵). این پرسشنامه دارای ۱۴ گویه بوده که هر یک از آن ها از سنجه های طیف پنج گانه لیکرت با ارزش کمی کاملاً موافق (۵) تا کاملاً مخالف (۱) پیروی نموده است. در این ابزار دو خرده مقیاس شناختی و فراشناختی در نظر گرفته شده که هر یک تعداد هفت گویه رابه خود اختصاص داده، تفسیر نمرات این مقیاس از پنج سطح نمره بدین شرح در نظر گرفته شده بود. خودتنظیمی در سطح بسیار خوب (۷۰-۵۷)، در سطح خوب (۵۷-۴۳) در سطح متوسط (۴۲-۲۹)، در سطح ضعیف (۲۸-۱۵) و در سطح بسیار ضعیف (۱۴-۱). بوفارد برای روایی پرسشنامه از روش تحلیل عاملی بهره برداری نموده برای عوامل این مقیاس ضرایب بالای ۰/۶۹ را گزارش داده بود. همچنین برای آزمون پایایی از روش کرنباخ استفاده نمود. بطوری که ضرایب خرده مقیاس فراشناختی ۰/۷۳، شناختی ۰/۷۵ و کل پرسشنامه ۰/۷۴ را گزارش داده بود. در ایران کدیور (۱۳۸۹) انرا استانداردسازی نموده برای روایی ضریب همبستگی کودریچاردسون با قدرمطلق ۰/۷۹ و برای پایایی ضرایب کرنباخ خرده مقیاس فراشناختی ۰/۷۸، خرده مقیاس شناختی ۰/۷۶۶ و کل پرسشنامه ضریب

انگیزشی مورد بررسی قرار گرفت. در روش اجرای ابزارهای پژوهش به دلیل وجود محدودیت‌های کرونایی در سطح جامعه تمامی پروتکل‌های بهداشتی و ایمنی سلامت مانند رعایت فاصله اجتماعی، زدن ماسک، استفاده ترکیبی از فضای مجازی الکترونیکی و حضوری و ملاقات با دانش‌آموزان، برای تکمیل پرسشنامه‌ها بهره برداری گردید.

یافته‌ها

ابتدا در جدول (۱) یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش (دلزدگی تحصیلی، جو روانی- اجتماعی و ناملایمات تحصیلی) ارائه شده است.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی دلزدگی تحصیلی، جو روانی- اجتماعی و ناملایمات تحصیلی و مؤلفه‌های آن					
مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف معیار	واریانس	کمترین نمره	بیشترین نمره
دلزدگی از کلاس	۲۹/۴۱	۸/۷۱	۷۵/۸۲	۱۵	۴۹
دلزدگی از یادگیری	۲۸/۶۶	۹/۹۲	۹۸/۵۶	۱۴	۵۰
دلزدگی تحصیلی	۵۸/۰۷	۱۷/۸۱	۳۱۷/۰۹	۳۰	۹۹
مشارکت	۱۰/۳۷	۱/۵۸	۲/۵۰	۶	۱۲
دلبستگی متقابل بین دانش‌آموزان	۱۰/۵۷	۱/۳۹	۱/۹۲	۶	۱۲
برخوردار از پشتیبانی هم	۱۰/۶۲	۱/۵۹	۲/۵۲	۶	۱۲
اهمیت دادن به تلاش و تکلیف	۱۰/۳۹	۱/۳۸	۱/۹۲	۷	۱۲
نظم و سازماندهی مطالب	۱۲/۶۲	۱/۴۴	۲/۰۶	۸	۱۴
به کار بستن مقررات	۹/۲۰	۱/۰۹	۱/۲۰	۵	۱۰
نوآوری مطالب آموزشی	۹/۹۵	۱/۶۵	۲/۷۴	۶	۱۲
جو روانی- اجتماعی	۷۳/۷۲	۷/۱۸	۵۱/۶۱	۵۶	۸۴
مشغولیت هیجانی	۳۹/۰۱	۶/۳۷	۴۰/۵۹	۲۰	۵۰
مشغولیت رفتاری	۳۷/۷۸	۷/۶۹	۵۹/۱۱	۱۸	۵۰
مشغولیت شناختی	۳۹/۸۷	۶/۸۲	۴۶/۵۹	۱۰	۵۰
ناملایمات تحصیلی	۱۱۶/۶۵	۱۸/۲۶	۳۳۳/۳۳	۶۰	۱۴۶
فراشناخت	۲۸/۸۳	۳۱/۹۶	۵/۶۵	۱۱	۴۰
شناخت	۲۱/۸۸	۱۴/۳۳	۳/۷۷	۱۲	۳۰
خودنظم‌دهی	۵۰/۷۱	۷۵/۷۸	۸/۷۱	۲۴	۷۰

یافته‌های جدول (۱) نشان می‌دهد که میانگین متغیر دلزدگی تحصیلی ۵۸/۰۷ است. همچنین میانگین متغیر جو روانی- اجتماعی نیز ۷۳/۷۲ و میانگین متغیر ناملایمات تحصیلی نیز ۱۱۶/۶۵ حاصل شدند. میانگین خود نظم دهی نیز ۵۰/۷۱ به دست آمد. به منظور بررسی ارتباط جو روانی- اجتماعی کلاس و دلزدگی تحصیلی با در

۸۰ را گزارش نموده بود. روش تجزیه تحلیل داده‌ها در این پژوهش در گام نخست بهره برداری از شاخص‌های آمارتوصیفی مانند میانگین، انحراف معیار و واریانس بوده و در بخش آمار استنباطی و آزمون فرضیه‌ها از معادلات ساختاری، تحلیل مسیر و آزمون t و استفاده از نرم افزار PLS بهره برداری گردید.

روش اجرای پژوهش

در این پژوهش هیچ یک از متغیرها دستکاری نشده است بلکه مورد سنجش و اندازه گیری قرار گرفته‌اند و روابط مستقیم و غیرمستقیم آن‌ها با یکدیگر مورد بررسی قرار گرفته خصوصاً نقش تعدیل گر و میانجی خودتنظیمی

یافته‌های جدول (۱) نشان می‌دهد که میانگین متغیر دلزدگی تحصیلی ۵۸/۰۷ است. همچنین میانگین متغیر جو روانی- اجتماعی نیز ۷۳/۷۲ و میانگین متغیر ناملایمات

نظرگرفتن نقش میانجی خودنظم دهی انگیزشی از آزمون سوبل استفاده می کنیم. در آزمون سوبل مقدار $Z.value$ محاسبه می شود در صورت بیشتر شدن این مقدار از $۱/۹۶$ می توان در سطح اطمینان ۹۵% معنادار بودن تأثیر میانجی یک متغیر را تأیید نمود. روابط جو روانی - اجتماعی و دل زدگی تحصیلی در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول ۲. بررسی روابط مستقیم و غیرمستقیم جو روانی کلاس و دلزدگی تحصیلی						
تأثیر کل	تأثیر میانجی آزمون سوبل (تأثیر غیرمستقیم)	تأثیر مستقیم			مسیر	
		ضریب	S	t		
	$Z.value$			آماره t	ضریب	
	۸/۹۴ -	-	۰/۰۷	۱۰/۳۷۰	۰/۷۴۱	جو روانی ← خودنظم دهی انگیزشی
				۰/۰۸	۸/۲۷۳	خودنظم دهی انگیزشی ← دلزدگی تحصیلی
		$\times -۰/۷۱۹ = -۰/۵۳۲$ (۰/۷۴۱)	-	-	-	جو روانی ← خودنظم دهی انگیزشی ← دلزدگی تحصیلی
		-	۰/۰۸	۲/۶۷۲	-۰/۱۴۹	جو روانی ← دلزدگی تحصیلی
		-				+
						(-۰/۱۴۹) = -۰/۶۸۱ (-۰/۵۳۲)

علامت منفی بیانگر این است که با افزایش مطلوبیت جو روانی کلاس، دلزدگی تحصیلی کاهش می یابد. بنابراین می توان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۵% بین جو روانی - اجتماعی کلاس و دلزدگی تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه رابطه معکوس وجود دارد. به منظور بررسی ارتباط جو روانی - اجتماعی کلاس و خودنظم دهی انگیزشی دانش آموزان از معادلات ساختاری استفاده گردید.

با توجه به جدول یک ملاحظه شد رابطه مستقیم جو روانی و دلزدگی تحصیلی با ضریب $-۰/۱۴۹$ و آماره آزمون t با قدرمطلق $۲/۶۷۲$ تأیید شد. همچنین رابطه غیرمستقیم جو روانی اجتماعی کلاس با دلزدگی تحصیلی با میانجی گری خودنظم دهی انگیزشی توسط آزمون سوبل با ضریب $-۰/۵۳۲$ و $Z.value = ۸/۹۴$ تأیید شد. در نهایت با استفاده از تحلیل مسیر و مجموع روابط مستقیم و غیرمستقیم کل رابطه ی جو روانی کلاس بر دلزدگی تحصیلی $r = -۰/۶۸۱$ محاسبه شد. ضمن اینکه

جدول ۳. رابطه بین جو روانی - اجتماعی و خودنظم دهی انگیزشی		
رابطه	تأثیر مستقیم	
	ضریب r	آماره t
جو روانی - اجتماعی ← خودنظم دهی انگیزشی	۰/۷۴۱	۱۰/۳۷۰

$(P <)$ تأیید شد. ضمن اینکه علامت مثبت بیانگر این است که با افزایش مطلوبیت جو روانی - اجتماعی کلاس، خودنظم دهی انگیزشی افزایش می یابد. بنابراین می توان

با توجه جدول ۳ ملاحظه گردید، رابطه مستقیم جو روانی - اجتماعی کلاس و خودنظم دهی انگیزشی با ضریب $r = ۰/۷۴۱$ و آماره آزمون $t = ۱۰/۳۷۰$ در سطح $(۰/۰۵)$

در ادامه و به منظور بررسی ارتباط جو روانی - اجتماعی کلاس و خودنظم‌دهی انگیزشی دانش‌آموزان از معادلات ساختاری استفاده گردید.

اظهار داشت که در سطح اطمینان ۰/۹۵ بین جو روانی - اجتماعی کلاس و خودنظم‌دهی انگیزشی دانش‌آموزان دوره متوسطه رابطه مستقیم و مثبت وجود دارد.

جدول ۴. نتایج حاصل از معادلات ساختاری جهت بررسی رابطه بین خودنظم‌دهی انگیزشی و دلزدگی تحصیلی		
مسیر	تاثیر مستقیم	
	ضریب β	آماره t
خودنظم‌دهی انگیزشی ← دلزدگی تحصیلی	-۰/۷۱۹	۸/۲۷۳

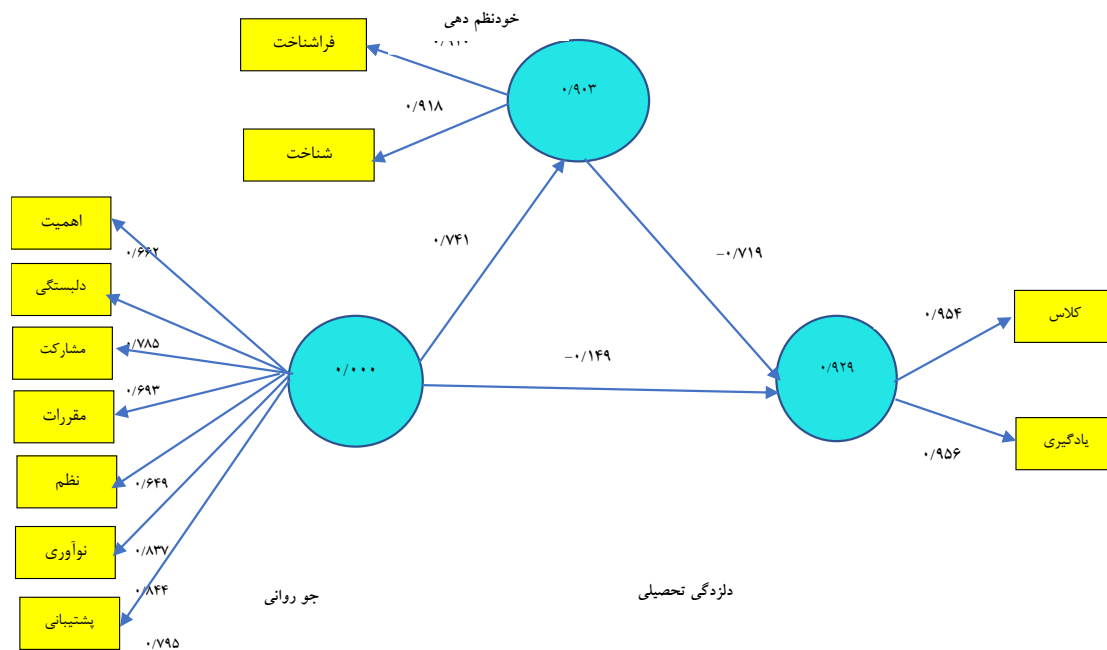
منفی آن‌ها به شرح شکل (۱) بدست آمد. در این مدل، میزان هر قدرمطلق، رابطه بین دو متغیر را نشان می‌دهد این میزان بین حداقل ۱- و حداکثر ۱+ خواهد بود. در این مدل خودنظم‌دهی انگیزشی نقش میانجی را داشته است. بطوری که مشاهده می‌شود ضرایب رابطه‌ی جو روانی اجتماعی کلاس و خودنظم‌دهی معادل ۰/۷۴۱، رابطه جو روانی - اجتماعی و دلزدگی تحصیلی ۰/۱۴۹-، رابطه خودنظم‌دهی انگیزشی و دلزدگی تحصیلی ۰/۷۱۹- بوده است.

با توجه به جدول ۴، ملاحظه گردید رابطه‌ی خودنظم‌دهی انگیزشی و دلزدگی تحصیلی با ضریب $\beta = -0.719$ و آماره آزمون $t = 8.273$ در سطح $(p < 0.05)$ تأیید شد. ضمن اینکه علامت منفی بیانگر این است که با افزایش خودنظم‌دهی انگیزشی، دلزدگی تحصیلی کاهش می‌یابد. بنابراین می‌توان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۰/۹۵ بین خودنظم‌دهی انگیزشی و دلزدگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه رابطه وجود دارد. در ادامه تحلیل آماری پژوهش، اقدام به آزمون مدل مفهومی پژوهش گردید و میزان رابطه بین متغیرها و جهت گیری مثبت و

جدول ۵. رابطه جو روانی - اجتماعی و ناملایمات تحصیلی با دلزدگی تحصیلی و با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی				
متغیرهای پیش بین	مسیر	تاثیر مستقیم	تاثیر غیرمستقیم	تاثیر کل
جو روانی ← دلزدگی تحصیلی		-۰/۱۴۹	-	-۰/۱۴۹
جو روانی ← خودنظم‌دهی انگیزشی		۰/۷۴۱	-	(۰/۷۴۱) + (-۰/۵۳۲)
خودنظم‌دهی ← دلزدگی تحصیلی		-۰/۷۱۹	-	-۰/۷۱۹
جو روانی ← خودنظم‌دهی انگیزشی ← دلزدگی تحصیلی		-	-۰/۵۳۲ = (-۰/۷۱۹) × (۰/۷۴۱)	-۰/۵۳۲

تحصیلی به میزان ۰/۶۸۱ کاهش پیدا می‌کند. بنابراین مدل دلزدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی برآزش داشته است. این برآزش تأثیری غیرمستقیم معادل ضریب ۰/۵۳۲- را به خود اختصاص داد.

نتایج حاصل از معادلات ساختاری و تحلیل مسیر در جدول ۵، نشان داد دلزدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی با میزان ضریب ۰/۶۸۱- در سطح $(p < 0.05)$ به صورت منفی و معنی دار برآزش دارد. یعنی با افزایش جو روانی اجتماعی با میانجی‌گری خودنظم‌دهی انگیزشی، دلزدگی

شکل ۱. ضرایب بارهای عاملی مدل کلی پژوهش

آن‌ها و نیز مهار دل‌زدگی تحصیلی آن‌ها اثر گذار بوده است. لومیس (۲۰۲۱) گزارش داده است هرچه روابط معلم و دانش‌آموز تقویت شود، جو روانی-اجتماعی کلاس بهبود یافته در نتیجه دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان کاهش می‌یابد. وانگ (۲۰۲۰) می‌نویسد: در جو روانی-اجتماعی کلاس شاخص حمایت عاطفی معلم تعیین‌کننده است زیرا به پیشگیری از دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان می‌انجامد. خان و سادیا (۲۰۱۹) گزارش داده است: بین دل‌زدگی تحصیلی و جو روانی-اجتماعی رابطه منفی و معنی‌دار وجود داشته است وقتی جو روانی-اجتماعی کلاس بهبود داده می‌شود دل‌زدگی تحصیلی کاهش می‌یابد. این نتایج از یک طرف تأییدکننده اولین فرضیه مثبت و سازنده و نشاط‌انگیز داشته باشد موجب پیشگیری و یا کاهش دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان می‌گردد. به‌منظور آزمون رابطه میان جو روانی - اجتماعی کلاس و خودنظم دهی انگیزشی دانش‌آموزان آمار معادلات ساختاری شامل تحلیل مسیر و آماره t بهره‌برداری گردید. نتایج آزمون نشان داد رابطه میان جو روانی-اجتماعی کلاس و خودنظم دهی انگیزشی ضریبی معادل $r = 0.74$ داشته است که رابطه‌ای مثبت تلقی می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف طراحی مدل دل‌زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی - اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خودنظم دهی انگیزشی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه انجام گرفت. به‌منظور آزمون فرضیه اول پژوهش از آزمون سوئبل استفاده گردید. در این آزمون رابطه جو روانی-اجتماعی کلاس و دل‌زدگی تحصیلی در نوبت اول به‌صورت مستقیم آزمون گردید که نتیجه آن رابطه‌ای معکوس و معنی‌دار بوده است. این معنی‌داری در سطح $P < 0.05$ تأیید گردید. در نوبت دیگر رابطه این دو متغیر با میانجی‌گری خودنظم دهی انگیزشی آزمون گردید. در این نوبت نیز رابطه جو روانی-اجتماعی کلاس و دل‌زدگی تحصیلی با میانجی‌گری خودنظم دهی انگیزشی معکوس و معنی‌دار بود (جدول ۱). بدین ترتیب فرضیه اول پژوهش تأیید گردید. در پژوهش حکمتیان و همکاران (۱۳۹۹) مشاهده گردید وقتی در جو روانی-اجتماعی کلاس شاخص حمایت عاطفی معلم بروز می‌یابد موجب پیشگیری و یا کاهش دل‌زدگی دانش‌آموزان می‌شود. حیدری و همکاران (۱۳۹۸) گزارش داده‌اند خودتنظیمی دانش‌آموزان در بهبود رفتار تحصیلی آن‌ها تأثیر مثبت داشته است. حق‌دوست (۱۳۹۸) می‌نویسد: تقویت انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان در رفع ناملایمات تحصیل

تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه رابطه وجود معکوس دارد (جدول ۴).

در پژوهش حاج شم‌سای (۱۳۹۳) گزارش شده بود بین خود نظم دهی انگیزشی و دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه‌ای معکوس وجود دارد در مدارسی که راهبرد خودتنظیمی انگیزشی دانش‌آموزان اجرا شده بود شاهد کاهش دل‌زدگی تحصیلی آن‌ها بودند. در تحقیق لومیس (۲۰۲۱) آمده بود مهار یا کاهش دادن دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان موجب تقویت خود نظم دهی انگیزشی دانش‌آموزان می‌شود زیرا فقدان هر گونه دل‌زدگی، زمینه‌ساز انگیزش تحصیلی، رغبت تحصیلی، سازگاری تحصیلی و خودنظم‌دهی را فراهم می‌آورد. بنابراین بین این دو رابطه‌ای معکوس وجود دارد. این یافته در پژوهش‌های مورگان (۲۰۲۰)، لافونت (۲۰۲۰)، کریشکو (۲۰۲۰)، ارنست (۲۰۱۹) و کوگروگلر (۲۰۱۷) نیز مشاهده گردید. اصولاً وقتی استراتژی واسطه‌ای «خود نظم دهی انگیزشی» در بین دانش‌آموزان تقویت شود و اشاعه یافته باشد، فرضی برای پیدایش دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان وجود ندارد و بین این دو رابطه‌ای معکوس وجود دارد. این یافته در تحقیق مارکا و لونگر (۲۰۱۷) نیز مشاهده گردید. بنابراین بین خود نظم دهی انگیزشی و دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معکوس وجود دارد. اگر اولیا و مربیان در جهت کاهش و مهار دل‌زدگی تحصیلی دانش‌آموزان تلاش نمایند و یا این که از طریق تقویت خود نظم دهی انگیزشی موجبات مهار دل‌زدگی تحصیلی را فراهم آورند. روند تحصیلی دانش‌آموزان بهبود داده می‌شود. به‌منظور آزمون فرضیه کلی پژوهش از آمار معادلات ساختاری، تحلیل مسیر و آزمون بوت استراب بهره‌برداری گردید. در آزمون معادلات ساختاری مشاهده گردید رابطه میان جو روانی-اجتماعی کلاس با دل‌زدگی تحصیلی معکوس بوده، ولی با خود نظم دهی انگیزشی رابطه‌ای مثبت داشته است. ضمن این که خود نظم‌دهی به‌طور مستقیم با دل‌زدگی تحصیلی رابطه‌ای معکوس داشته است. همچنین جو روانی-اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خود نظم‌دهی انگیزشی بر دل‌زدگی تحصیلی رابطه‌ای منفی و معنی‌دار داشته است. بین ناملازمات تحصیلی و خودنظم‌دهی انگیزشی رابطه‌ای معکوس برقرار بوده است. بین خود

آماره t نشان داد جو روانی-اجتماعی بر خود نظم دهی انگیزشی رابطه‌ای مثبت در سطح $P < 0.05$ و یا ۹۵ درصد اطمینان را تأیید نمود. بنابراین بین جو روانی-اجتماعی کلاس و خود نظم دهی انگیزشی دانش‌آموزان رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار وجود داشته است (جدول ۲). در پیشینه‌ی تحقیق مشاهده گردید در نتایج گزارش‌شده دلایلی بر وجود رابطه بین جو روانی-اجتماعی کلاس و خود نظم دهی انگیزشی وجود داشته که پیامدهای گوناگونی نیز داشته‌اند. عزیزی نژاد (۱۳۹۵) گزارش داده است. حمایت اجتماعی از دانش‌آموزان در پیدایش جو روانی-اجتماعی مطلوب تأثیر داشته موجب تنظیم رفتار و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود. همین یافته در تحقیق مظلومیان و همکاران (۱۳۹۶) نیز گزارش شده بود. در پژوهش حاج شم‌سای و همکاران (۱۳۹۳) آمده بود راهبرد خودتنظیمی دانش‌آموزان ناشی از احساس امنیت در کلاس درس است که از جو روانی-اجتماعی سازنده در کلاس بروز می‌یابد. در مطالعه‌ی خان و سادیا (۲۰۱۹) گزارش شده بود بین فضای روانی-اجتماعی کلاس و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنی‌دار وجود داشته و انگیزه، خود در زیرمجموعه‌ی خودتنظیمی طبقه‌بندی می‌شود. در تحقیق فان و ویلیامز (۲۰۱۸) آمده بود بین جو روانی-اجتماعی کلاس و خودتنظیمی انگیزشی دانش‌آموزان رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار وجود دارد. این نتایج هم‌راستای فرضیه دوم پژوهش تلقی می‌شود. چنانچه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت دوره دوم متوسطه بر اثربخشی مثبت و سازنده جو روانی-اجتماعی کلاس وقوف داشته و بر تقویت آن بکوشند شاهد خودتنظیمی انگیزشی دانش‌آموزان خواهند بود. در نتیجه از پیدایش دل‌زدگی تحصیلی آن‌ها پیشگیری می‌شود. به‌منظور آزمون فرضیه سوم پژوهش از آمار معادلات ساختاری بهره‌برداری گردید. نتایج آزمون حاکی از آن بود که بین خود نظم دهی انگیزشی و دل‌زدگی تحصیلی رابطه‌ای معکوس وجود داشته است. آماره t نشان داد معنی‌داری این رابطه در سطح $P < 0.05$ تأیید شده است. در واقع می‌توان گفت هر چه خود نظم دهی انگیزشی افزایش یابد، دل‌زدگی تحصیلی کاهش می‌یابد. بدین ترتیب فرضیه سوم تأیید گردید. یعنی بین خود نظم دهی انگیزشی و دل‌زدگی

آزادی ده بیدی، فاطمه، فولادچنگ، محبوبه. (۱۳۹۸). مدل علی درگیری تحصیلی، نقش حمایت تحصیلی و خودتنظیمی تحصیلی. نشریه علمی آموزشی و ارزشیابی، ۱۲(۴۷): ۱۵۹-۱۸۳.

حاجی شمسایی، مهدی، کارشکی، حسین، امین یزدی، سید امیر. (۱۳۹۳). آزمون مدل نقش میانجی گرانه خودتنظیمی در رابطه بین جو روانی-اجتماعی کلاس و ناسازگاری کلاسی دانش آموزان، مجله روانشناسی مدرسه، ۳(۳): ۲۱-۳۷.

حق دوست، هیلدا. (۱۳۹۸). تعیین عوامل مؤثر بر دل زدگی تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی از دیدگاه معلمان، متخصصان و دانش آموزان، فصلنامه سلامت روان کودک، ۳(۳): ۲۴۳-۲۵۵.

حکمتیان، ملیحه، نوشادی، ناصر، نیکدل، فریبرز. (۱۳۹۷). دل زدگی تحصیلی از درس مطالعات اجتماعی بر اساس ساختار کلاس، کیفیت تدریس و حمایت عاطفی معلم، فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۱۴(۴۹): ۲۹-۵۱.

حیدری، سکینه، سامانی، سیامک، سهرابی شگفتی، نادره، مهیار، امیر هوشنگ. (۱۳۹۸). تبیین مدل علی عوامل مدرسه‌ای بر رفتارهای تحصیلی با واسطه‌گری عوامل فردی (خودکارآمدی و خودتنظیمی). مجله علمی پژوهشی پژوهش‌های برنامه درسی (انجمن مطالعات برنامه‌ی درسی ایران)، ۹(۲): ۳۱۴-۳۳۸.

شوشتری رضوانی، مهدیه، جلادتی، سیده فاطمه، حجت انصاری، زینب و بهرامی، مهلا. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش مثبت نگری بر سلامت روانی دانش‌آموزان دوره متوسطه. فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی، ۳(۱): ۴۱-۵۸.

عباسی، محمد، داودی، حسین، حیدری، حسن، پیرانی، ذبیح. (۱۳۹۹). هم‌سنجی اثربخشی آموزش راهبردهای شناختی-فراشناختی و آموزش روانشناسی مثبت نگر بر خودکارآمدی تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و راهبردهای یادگیری. فصلنامه روانشناسی مدرسه، ۹(۴): ۱۴۴-۱۶۶.

عزیزی نژاد، بهاره. (۱۳۹۵). نقش حمایت اجتماعی مدارس بر سازگاری تحصیلی، اثر میانجی رضایت از مدرسه، امیدواری و خودکارآمدی دانش‌آموزان. فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۴(۱۳): ۵۷-۶۸.

قادری، بنان، یزدان‌بخش، کامران، کرمی، جهانگیز. (۱۴۰۱). تدوین و آزمون مدل ساختاری اضطراب اجتماعی بر اساس طرح‌واره‌های سازش‌نا یافته اولیه و باورهای فراشناختی با میانجی‌گری راهبردهای نظم‌جویی شناختی هیجان در

نظم-دهی انگیزشی و دل زدگی تحصیلی رابطه‌ای معکوس برقرار بوده است (جدول ۴). ضمناً آزمون بوت استرپ معنی‌داری روابط میان متغیرها را در سطح $P < 0.05$ معنی‌دار و تأیید نمود. درنهایت می‌توان گفت دل زدگی تحصیلی بر اساس جو روانی-اجتماعی کلاس با میانجی‌گری خود نظم دهی انگیزشی برآزش دارد. در پیشینه پژوهش نتایجی در راستای فرضیه کلی پژوهش که نشان‌دهنده برآزش مدل پژوهش باشد مشاهده نگردید، درواقع نوعی خلأ مطالعاتی وجود داشت ولی به‌صورت پراکنده رابطه دوبه‌دوی متغیرهای مطرح‌شده در مدل یا فرضیه کلی قابل ملاحظه بود از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های حکمتیان و همکاران (۱۳۹۹)، عباسی و همکاران (۱۳۹۹)، حیدری (۱۳۹۸)، حق دوست (۱۳۹۸)، حاج شمسایی (۱۳۹۳)، اوزرک (۲۰۲۱)، مورگان (۲۰۲۰)، وانگ (۲۰۲۰)، اشاره نمود که در هر یک از آن‌ها رابطه هر یک از متغیرهای مطرح شده در فرضیه کلی بر دیگری را تأیید نموده بودند. بنابراین چنانچه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت دوره دوم متوسطه در مهار دل زدگی تحصیلی دانش‌آموزان بکوشند، همچنین در تقویت عواملی چون جو روانی-اجتماعی مطلوب کلاس و خود نظم دهی انگیزشی دانش‌آموزان اهتمام نمایند مسیر تحصیلی دانش‌آموزان بهبود و تسهیل یافته، زمینه‌ی موفقیت‌های تحصیلی آن‌ها فراهم می‌آید.

تشکر و قدردانی

در پایان این پژوهش از همه کسانی که به شکل‌های مختلف در غنای مطالب به خصوص اساتید محترم راهنما و مشاور و شرکت کنندگان محترم در تکمیل پرسشنامه کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تعارض منافع

بین نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد. همچنین منابع مالی پژوهش بر عهده نویسنده اول بوده است.

منابع

احمدی، ملیحه، هاشمیان، کیانوش، درتاج، فریبرز، ابوالمعالی، خدیجه. (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی آموزش اجتماعی-عاطفی و آموزش ذهن آگاهی بر افزایش جهت‌گیری مثبت نسبت به مدرسه، مجله روانشناسی مدرسه، ۹(۴): ۷-۲۶.

- Kryshko, O. (2020). "Do motivational regulation strategies contribute to university students' academic success?" *Journal of Learning and Individual Differences*, (82), 110-112.
- La Fuente, J. D. (2020). "Effect of levels of self-Regulation and situational stress on Achievement emotions in undergraduate students: Class", study and testing.
- Loomis, A. M. (2021). The influence of early adversity on self-regulation and student-teacher relationships in Preschool. *Early Childhood Research Quarterly*, (54), 294-306.
- Marca, A., Longo, L. (2017). "Addressing student motivation, Self-regulation and engagement in flipped classroom to decrease boredom". *International Journal of Information and Education Technology*, 7(3).
- Martina, F. (2022). "The effect of flipped classroom strategy in improving students self-regulation learning". UIN Fatmawati Sukarno Bengkulu, Indonesia.
- Mugon, J., Boylan, J., & Danckert, J. (2020). Boredom proneness and self-control as unique risk factors in achievement settings. *International journal of environmental research and public health*, 17(23), 9116.
- Pawlak, I. (2022). "Examining the underlying structure of after-class boredom experienced by English majors". *Journal of Access through your Institution*, (106), 102-111.
- Reeve, J. & Tseng, C. (2011). "Agency as a forth aspect of student engagement daring activities". *Contemporary Education Psychology*, (36), 257-267.
- Ros, G., Rey, A. F. (2022). "The design of a Teaching-Learning Sequence on Simple Machines in Elementary Education and its Benefit on Creativity and Self-Regulation". *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 18(1), 77-80.
- Sharp, J., Hemmings, B. (2017). "Academic boredom, approaches to learning and the final – year degree outcomes of under graduate students". *Journal of Further and Higher Education*. Vo 74. (18). 210-221.
- Wang, Ming-Te. (2020). Classroom climate and children's academic and psychological wellbeing: A sistematie review and meta-analysis. *Journal of Developmental Review*, (57), 220-231.
- Zander, L. (2018). "Academic Self-efficacy growth mind sets, and university students, integration in academic and social support networks". *Journal Learning and Individual Differences*, (62), 98-107.
- دختران نوجوان. ماهنامه علوم روان‌شناختی، ۲۱(۱۰۹): ۴۵-۶۱.
- کدیور، پروین، جوادی، محمد جعفر. (۱۳۸۹). رابطه سبک تفکر و خود تنظیمی با انگیزش پیشرفت. نشریه تحقیقات روان‌شناختی، ۲(۶): ۳۰-۴۳.
- مظلومیان، سعید، رستگار، احمد، خزایی، سمیه. (۱۳۹۶). ارائه مدل علی روابط جو روانی- اجتماعی کلاس و احساس دل‌زدگی تحصیلی با نقش واسطه‌ای ارزش تکلیف. فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۵(۱۸): ۶۷-۸۰.
- مظلومیان، سعید، خزاعی، سمیه. (۱۴۰۰). مدل علی جو روانی- اجتماعی کلاس و احساس دل‌زدگی تحصیلی با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه. مجله مطالعات روان‌شناسی تربیتی، ۱۳ (۴۲): ۱۷۸-۲۱۲.
- هافمن، استفان. (۱۳۹۹). هیجان و درمان از علم تا عمل. ترجمه شهرام محمدخانی و محمد خالقی. تهران: انتشارات ابن‌سینا.
- Bandura, A. (2001). "Social Cognivitive theory: An agentic perspective". *Annual Review of Psychology*, 3(52), 1-26.
- Cho, S, Lee, M. (2022). "Burned-Out Classroom Climate, Intrinsic Motivation, and Academic Engagement": Exploring Unresolved Issues in the Job demand-resource model, 2 (59), 32-43
- Eren, A, Coskun, H . (2016). "Students level of boredom, boredom Coping strategies, epistemic curiosity. and graded Performance". *The Journal of Educational Research*, 109 (6), 574-588.
- Ernst, J. (2019). "The influence of environment-based education on students' basic Psychological needs and academic Self-regulation". University of Minnesota.
- Fan, W, williams, C. (2018). "The mediating Role of student motivation in the Linking of perceived school climate and achievement in reading and Mathematics". *jndia, Peres*.
- Khan, S, Sadia, R. (2019). "Relationship between academic boredom, Learning Climate and academic motivation among university students". *Pakistan Journal of Psychological Research* 34(3), 621-638.
- Kögler, K., & Göllner, R. (2018). Control-value appraisals predicting students' boredom in accounting classes: a continuous-state-sampling approach. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 10(1), 1-16.